

Література:

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.google.com.ua>.
3. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
4. Водянніков О. Відчиняючи двері Конституційного Суду: конституційна скарга як нова можливість захисту конституційних прав [Електронний ресурс] / О. Водянніков – Режим доступу до ресурсу: <https://ukr.lb.ua>.
5. Беззуб І. Запровадження інституту конституційної скарги в Україні: українські реалії та міжнародний досвід [Електронний ресурс] / І. Беззуб – Режим доступу до ресурсу: <http://nbuviar.gov.ua>.
6. Оніщук М. Судова практика: Конституційний прогрес [Електронний ресурс] / Микола Оніщук // Український юрист. Журнал сучасного правника. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://jurist.ua>.
7. Бакірова І. О. Конституційне звернення та конституційна скарга: переваги та недоліки. [Електронний ресурс] / Бакірова І. О. – Режим доступу до ресурсу: <https://minjust.gov.ua>.
8. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ccu.gov.ua>.
9. Адашис Л. І. Конституційний Суд України як об'єкт судової реформи в Україні / Л.І. Адашис, В.С. Ткачук // Priority a strategie pre rozvoj pravnej vedy vo svete vedy: Medzinarodna vedecko-prakticka konferencia, Sladkovienvn, Slovenska republika, 28-29 oktobra 2016. – Sladkovienvn : Vysoka skola Danubius, 2016. – Р. 27-30.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ КОНТРОЛЬ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ЗА АКТАМИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Грабчук Я.І.

*асистент кафедри конституційного та міжнародного права
Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету «Львівська Політехніка»*

Питання правової охорони Конституції України неодноразово ставали предметом досліджень різних науковців, які займаються проблемами конституційного права. Окремо, досліджувалась також і діяльність суб'єктів правової охорони Конституції України, з яких, уряду – Кабінету Міністрів України, на жаль, відводилась другорядна роль.

Разом з тим, Кабінет Міністрів України, як вищий орган в системі органів виконавчої влади серед суб'єктів правової охорони Конституції України займає, на наше переконання, чільне, провідне місце. Більше того, зміни його правового статусу в цій частині, є конче необхідними для подальшого вдосконалення системи стримувань і противаг влади та розвитку України як новітньої конституційної держави.

Що стосується питання конституційного контролю уряду за діяльністю місцевих органів виконавчої влади, то на сьогодні згідно з положень Закону України «Про Кабінет Міністрів України» останній розглядає питання щодо подання Президенту України пропозицій щодо скасування актів місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та законам України, іншим актам законодавства України, з одночасним зупиненням їх дії [1].

Акти місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції України, законам України, рішенням Конституційного Суду України, актам Президента України та Кабінету Міністрів України або інтересам територіальних громад чи окремих громадян, можуть бути оскаржені до органу виконавчої влади вищого рівня або до суду. Розпорядження голови державної адміністрації, що суперечать Конституції України, законам України, рішенням Конституційного Суду України, іншим актам законодавства або є недоцільними, неекономними, неефективними за очікуваними чи фактичними результатами, скасовуються Президентом України, головою місцевої державної адміністрації вищого рівня або в судовому порядку [2, с. 819].

Таким чином, згідно чинної Конституції України, Президент України здійснює надвідомчий контроль за правотворчою діяльністю голів місцевих держадміністрацій. Опосередковано така діяльність відбувається через уряд – Кабінет Міністрів України та голів місцевих держадміністрацій вищого рівня [3, с. 16].

Більшість науковців, які торкалися у своїх публікаціях даного питання, сходяться на думці, що така діяльність Президента України суперечить принципу поділу влади та є неприйнятною для глави держави, який позиціонується у системі змішаної, парламентсько-президентської республіки власне як глава держави, а не як глава виконавчої влади.

Так, наприклад, С. Серьогіна доходить висновку, що повноваження Президента України скасовувати акти органів виконавчої влади є певним атавізмом, оскільки відверто виходять за межі окресленого Основним Законом статусу Президента як глави держави [4].

В. Кампо, М. Пухтинський в своїй праці зазначають, що повноваження скасовувати акти органів виконавчої влади суперечить принципу конституційного ладу, закріпленого у статті 6 Конституції України та випадково перейшло до Конституції України зі старої радянської конституційної системи, де не було реального поділу влади [5, с. 15].

Проте, існують і протилежні точки зору. Так, Я. Берназюк переконаний, що наявний нині обсяг контрольних нормотворчих повноважень є найоптимальнішим та дозволяє Президенту України підтримувати систему законодавства відповідно до положень Конституції України [6, с. 11], а через

механізми конституційного контролю та нагляду забезпечувати захист і охорону Основного закону та системи законодавства України в цілому, а також дотримання принципу верховенства права в нормотворчості суб'єктів владних повноважень [7, с. 37-38].

Повністю підтримуємо позицію А. Школика, що обсяг контролю глав держав за органами публічної адміністрації об'єктивно різниться залежно від форми державного правління тієї чи іншої держави [8, с. 148]. Ми ж, повернувши редакцію Конституції України 2004 року [9], повинні вдосконалювати модель парламентсько-президентської форми правління, за якої глава держави не має суттєвих впливів на органи виконавчої влади.

На сьогодні Кабінет Міністрів України повинен ставати активним суб'єктом правової охорони Конституції України та здійснювати як попередній так і наступний конституційний контроль. В ситуації із актами місцевих державних адміністрацій та розпоряджень, які видають їх голови Кабінет Міністрів України слід наділити правом скасовувати такі акти у випадках, якщо вони суперечать Конституції та законам України. Відповідні зміни необхідно внести до Конституції України [10] та Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [1].

Підставами для скасування розпорядження голів місцевих державних адміністрацій Кабінетом Міністрів України можуть бути підстави, зазначені у проекті закону України «Про нормативно-правові акти» [11], а саме:

- 1) нормативно-правовий акт або окремі його положення не відповідають Конституції України;
- 2) нормативно-правовий акт або окремі його положення не відповідають міжнародним договорам України;
- 3) нормативно-правовий акт або окремі його положення не відповідають законам України;
- 4) нормативно-правовий акт або окремі його положення не відповідають нормативно-правовим актам, що мають вищу юридичну силу.

Такий статус Кабінету Міністрів України, як суб'єкта правової охорони Конституції України, з однієї сторони, допоможе більш оперативно виявляти акти місцевих органів виконавчої влади, які суперечать положенням Основного закону та скасовувати їх, а з другої сторони – наблизить Українську державу до більш прогресивної системи стримувань і противаг між інститутами публічної влади.

Література:

1. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 13. – Ст. 222 (зі змінами).
2. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2011. – 1128 с.

3. Серьогіна С. Г. Компетенція Президента України: теоретично-правові засади : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.02 / С. Г. Серьогіна; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 1998. – 18 с.

4. Серьогіна С., Святоцький О. Інститут Президента в Україні (Інтерв'ю завідувача кафедри державного будівництва Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого С. Серьогіної – головному редакторові журналу «Право України», академіку О. Святоцькому / С. Серьогіна, О. Святоцький // Право України. – 2009. – № 12. – С. 6–17.

5. Кампо В., Пухтинський М. Муніципальна політика Президента України. Науково-практичне видання / В. Кампо, М. Пухтинський. – К. : Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України при Президентові України, 2002. – 44 с.

6. Берназюк Я. Особливості контрольних нормотворчих повноважень Президента України стосовно актів Верховної Ради України та органів виконавчої влади / Я. Берназюк // Віче. – 2013. – № 9. – С. 10–11.

7. Берназюк Я. Контрольна нормотворчість Президента України як важливий механізм захисту і охорони Конституції України / Я. Берназюк // Історико-правовий часопис. – 2014. – № 1 (3). – С. 35–39.

8. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право: Навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин / А. М. Школик. – Львів : ЗУКЦ, 2007. – 308 с.

9. Закон України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 11. – Ст. 143.

10. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (зі змінами).

11. Проект Закону України «Про нормативно-правові акти». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123

КОНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ВСТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ВИМОГ ПРИ ФОРМУВАННІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Констанкевич Ю.З.

*аспірант кафедри конституційного права
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Конституція України документально закріплює фундаментальні цінності українського соціуму, щодо яких в суспільстві мається певний консенсус, надає гарантії їх охорони, захищає основоположні права людини, які є одними із складових для обмеження публічної влади, основи якої (влади) також формує Конституція.